

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДІ НУ «ОМА»

В. І. Чимшир

н.с. 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕНЕДЖМЕНТ МОРСЬКИХ РЕСУРСІВ»

Рівень вищої освіти Перший

Галузь знань 27 Транспорт

Спеціальність 271 Річковий та морський транспорт

Спеціалізація «Експлуатація суднових енергетичних установок»

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Кафедра Суднових енергетичних установок і систем

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів»

розроблена відповідно до освітньо-професійної програми бакалавра за спеціалізацією «Експлуатація суднових енергетичних установок»

Розробник: Маслов І.З., доцент., к.т.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Суднові енергетичні установки і системи»

Протокол від «23» вересня 2019 р. № 2

Зав. кафедри, доцент., к.т.н. І. З. Маслов

Секретар кафедри А.І. Найдонов

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів» – забезпечити глибокі знання стосовно можливостей і обмежень людини при прийнятті управлінських рішень в екстремальних умовах роботи в морі; розвиток та закріплення позитивного ставлення до безпечних методів управління судном і успішних командних дій у кризових ситуаціях.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – обов'язкова

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог наступних розділів Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками:

розділу А-III/1 (функція: «Експлуатація судна і піклування о людях на рівні експлуатації») Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками. Сфера компетентності: «Застосування навичок лідерства та робота в команді».

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності: інтегральна, загальні (ЗК), спеціальні (СК).

ЗК1. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК6. Здатність працювати в команді, організовувати роботу колективу, у тому числі, в складних і критичних умовах.

Програмні результати навчання:

РН47. Уміння здійснювати планування та керівництво безпечним та ефективним проведенням технічного обслуговування та ремонту, згідно вимогам конвенцій та класифікаційних товариств.

РН60. Знання методів ефективного управління ресурсами, методів прийняття рішень та уміння їх застосовувати.

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Менеджмент морських ресурсів» передбачає здобуття курсантом наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

Курсанти повинні знати:

- зміст процесу управління;
- основні завдання управління;
- основні функції управління;
- функціональне призначення управління;
- методи управління судновим екіпажем;
- значення культурних відмінностей у багатонаціональних екіпажах.

Курсанти повинні вміти:

- усвідомлювати ситуацію і прогнозувати розвиток подій;
- оперативно отримувати та аналізувати необхідну інформацію щодо реальної ситуації;
- виважено приймати адекватні рішення;
- відповідно до ситуації формувати спільну модель практичних дій екіпажу;
- визначати стратегію безпеки;
- своєчасно знаходити правильний вихід з критичної ситуації;
- оптимально розподіляти навантаження серед членів команди, враховуючи конкретні ситуації;
- відслідковувати прогрес стабілізації ситуації або посилення її критичності тощо.

Курсанти повинні мати навички:

- аналітичного мислення;
- здійснювати аналіз надзвичайної ситуації та визначати шляхи виходу з неї;
- проводити аналіз, інтерпретувати інформацію та виробляти і обґрунтовувати рекомендації щодо методів та способів управлінської діяльності в умовах рейсу;
- визначати наслідки і результати прийнятих рішень;
- професійної відповідальності.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)				Відповідність модельному курсу Міжнародної морської організації (7.03/7.01)
	3 курс 6 семестр, ЕСЕСУ				
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	
Розділ 1. Фактори безпечного управління судновими екіпажами					
Тема 1. Методологічні основи управління людськими ресурсами на морі.	3	1	2	-	Application of leadership and
Тема 2. Значення культурних відмінностей в багатонаціональному екіпажі	3	1	2	-	
Тема 3. Лідерство та управління на судні	3	1	2	-	
Тема 4. Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем	3	1	2	-	
Тема 5. Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь	3	1	2	-	
Тема 6. Процес прийняття рішень	3	1	2	-	
Разом за розділом 1:	18	6	12	-	X
Розділ 2. «Людський фактор» на морі					
Тема 7. Вплив «людського фактору» на аварійність суден	6	2	4	-	Leadership and teamwork (Model Course 1.39) 3.7 – 3.7.5
Тема 8. Вплив рівня автоматизації на безпеку управління судном	6	2	4	-	
Тема 9. Шляхи запобігання впливу «людського фактору» на морі	6	2	2	-	
Разом за розділом 2:	16	6	10	-	X
Всього аудиторних годин	34	12	22	-	X
Самостійна робота (години)			45		
Реферат			9		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни			90		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних занять
1 1.1 1.2 1.3	Соціально-психологічні основи керівництва судновим екіпажем. Особливості психологічного стану моряка в умовах рейсу. Робоче навантаження та його вплив на психологічний стан моряка. Механізми забезпечення психологічної стабільності моряка.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
2 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 2.7	Зворотній комунікаційний зв'язок: обґрунтований сумнів та відповідь. Особливості комунікації у судновому екіпажі. «Обґрунтований сумнів та відповідь», як специфіка професійного спілкування на судні. Роль брифінгу та дебрифінгу в судновій діяльності. Види спілкування. Типові помилки у спілкуванні. Основні принципи спілкування: інтерактивний зворотній зв'язок (замкнена петля). Інструктаж та його значення для аналізу ситуації.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
3 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 3.6	Процес прийняття рішень. Визначення, усвідомлення та аналіз ситуації. Формування управлінських рішень та їх основні моделі. Процес прийняття рішень в умовах екстремальної та надзвичайної ситуації. Суть поняття «рішення». Типи рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття рішення. Помилки, як причина неправильно прийнятого рішення.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
4 4.1 4.2 4.3 4.4	Вплив «людського фактору» на аварійність суден. Типи аварійних ситуацій. Стратегія поведінки в аварійній ситуації. Методи управління та способи їх застосування під час аварійної ситуації. Значення «безпечних» та «небезпечних» думок.	Методичні вказівки до дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
5 5.1	Шляхи запобігання впливу «людського фактору» на морі.	Методичні вказівки до дисципліни,

5.2	Нормативно-правова база регулювання безпеки мореплавства. Основні механізми зниження впливу «людського фактору». Соціально-культурні механізми запобігання впливу «людського фактору». Основні психологічні механізми зниження впливу «людського фактору». Соціально-культурні механізми запобігання впливу «людського фактору».	мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань
5.3		
5.4		
5.5		

5. Завдання для самостійної роботи

Перелік видів самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни ;
- виконання індивідуальних занять (реферат);
- підготовка до практичних занять.

6. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних завдань	3 курс ЕСЕСУ
Реферат	1

7. Методи контролю

Форма контролю – екзамен.

Методи контролю – усний.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною
1	Лекція: обґрунтування основних питань щодо процесу управління морського екіпажу, знати основні функції управління.	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу, з певних окремих питань лекційного курсу; контрольна робота.	Рекомендовані методичні посібники, учбова література, слайди, плакати
2	Практичне заняття:	виступ на практичних	Методичні вказівки до

<p>демонстрація знань проблем з управління персоналом на судні та його підготовки, відповідних міжнародних морських конвенцій, рекомендацій та національного законодавства; аналізувати необхідну інформацію щодо реальної ситуації, вміти виважено приймати адекватні рішення, визначати стратегію безпеки і т.д.</p>	<p>заняттях; захист теми з самостійних завдань. Обговорення ситуацій в морському екіпажі при виконанні задач довгострокового рейсу, розв'язання задач, вправ, тестових завдань.</p>	<p>дисципліни, мультимедійні засоби навчання, виконання тестових завдань</p>
--	---	--

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Оцінка (за національною шкалою)	Оцінка за шкалою ВНЗ	Критерії
Відмінно	А	<p>демонструє відмінні знання теоретичного матеріалу;</p> <p>без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності;</p> <p>глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови;</p> <p>показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал з використанням теоретичних знань;</p> <p>самостійно оцінює різноманітні ситуації що пов'язані із ризиком забруднення морського середовища, виявляючи особисту позицію щодо них.</p>
Добре	В	<p>демонструє знання вище середнього рівня;</p> <p>знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем;</p> <p>розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності;</p> <p>формулює висновки та узагальнення з окремих</p>

		<p>питань, логічно викладає свої знання; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.</p>
	С	<p>демонструє знання середнього рівня; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого теоретичного матеріалу; розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал; формулює висновки з окремих питань; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.</p>
Задовільно	Д	<p>демонструє задовільні знання; не виявляє належної активності при обговоренні питань на практичних заняттях; відповідає на окремі питання; формулює висновки з окремих питань; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.</p>
	Е	<p>демонструє знання на рівні мінімальних вимог; відповідає на окремі питання, які обговорюються; не виявляє належної активності при обговоренні питань; неохайно виконує завдання на практичних заняттях; володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.</p>
Незадовільно	FX	<p>не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог; не здатний виконати завдання у повному обсязі; поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення; допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей; неохайно виконує індивідуальні завдання; не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань; не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.</p>

	Курсанти (студенти), які не з'явилися на контрольні заходи без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку (FX).
--	--

9. Рекомендована література

Основна:

1. Абрамова Н.А. Человеческий фактор в управлении /Абрамова Н.А., Гинсберг К.С., Новиков Д.А. - М., 2006. - 496 с.
2. Абчук А.А. Теория риска в морской практике. – Л.: Судостроение, 1983. – 150 с.
3. Волков И.П. О личности, авторитете руководителя – Социальная психология личности. – Л., Медицина 1974. – 165 с.
4. Гришина Н. В. Психология конфликта. – М., 2002.
5. Жаворонкова Г. В. Управління конфліктами: текст лекцій: навч. посібник / Г. В. Жаворонкова [та ін.] . – К. : Кондор, 2010 . – 170 с.
6. Жуплий В.И. Организация и управление экипажем. Конспект лекций. – Керчь, 2012. – 40 с.
7. Зайцева Т.Г. Психічна культура як фактор психоемоційної стійкості моряка. – Херсон: ХДМІ, 2009. – 99 с.
8. Зеленін М.П., Бедній З.Г. Ергономіка на морському транспорті: учебн. пособие для вузов мор. трансп. – М.: Транспорт, 1980. – 176 с.
9. Кабаченко Т.С. Психология в управлении человеческими ресурсами /Т.С. Кабаченко. – СПб.: Питер, 2006. –399 с.
10. Кацман Ф.М. Человеческий фактор в проблеме обеспечения безопасности судоходства. – СПб.: СПГУВК, 2003. – 150 с.
11. Клименко В.Д. Безопасность мореплавания и учет человеческого фактора//Морской транспорт. сер. «Судовождение, связь и безопасность мореплавания»: Экспресс-информация. – М.: Мортехинформреклама, 2002. – Вып. 8 (399).
12. Клименко В.Д., Сазонов А.Е. Учет человеческого фактора в судоходных компаниях. Морские информационные технологии: Сб. науч. трудов, выпуск 2., – СПб.: Элмор, 2002. – 164 с.
13. Костырь Е. В., Топалов В. П., Позолотин Л. А., Торский В. Г. Лидерство в судовом экипаже = Leadership: учеб. Пособие. - Одесса: Астропринт, 2011. - 128 с. – (Серия «Библиотека моряка» (БМ): вып. 18).
14. Международная Конвенция по подготовке, дипломированию моряков и несению вахты (ПДНВ 78/95). – С.-Петербург: ЦНИИМФ, 2018.
15. Международная конвенция по предотвращению загрязнения с судов 1973 г., измененная протоколом 1978 г. к ней (МАРПОЛ 73/78) : в 3-х книгах. Кн. I и кн. II - СПб. : ЗАО ЦНИИМФ, 2012. - 761 с.
16. Международная Конвенция по охране человеческой жизни на море (СОЛАС- 74). – С.-Петербург: ЦНИИМФ, 2016.
17. Менеджмент морських ресурсів: навч. посібник / Херсонська держ. морська академія. - 2-ге вид. - Херсон: Грінь Д.С., 2014. - 100 с.

18. Менеджмент на транспорте: учебное пособие / Ю.В. Буравлев и др.; ред. Н.Н. Громов, В.А. Персианов. - 4-е изд., стереотип. - М. : Академия, 2008.- 528 с.
19. Мэскон М. Основы менеджмента: Пер. с англ./М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
20. Методические указания к разделу «Психология группы» курса «Профессиональная психология моряка»/ Сост.: О. А. Истомина. – Владивосток: Мор. гос. ун-т им. Адмирала Г. И. Невельского, 2006. – 83 с.
21. Нелепин Р.А., Соболев Л.Г., Волков А.А. Автоматизация морских судов. – Л.: Судостроение, 1983, 80 с.
22. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми. – К., Феникс 1990. – 250 с.
23. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. Книги XXI 2010 р., - 464 с.
24. Сергеев С.Ф. Инженерная психология и эргономика. Учебное пособие. М: НИИ школьных технологий, 2008 г., 176 с.
25. Стадниченко С.М. Человеческий фактор на море: учебно-методическое пособие. – Одесса: Астропринт, 2003. – 192 с.
26. Топалов В.П., Торский В.Г. Риски в судоходстве. – Одесса: Астропринт, 2007. – 368 с.
27. Торский В.Г., Топалов В.П. Управление судовыми экипажами. – Одесса: Астропринт, 2000. – 212 с.
28. Топалов В. П. Маркетинг и менеджмент в судоходстве (Основные понятия, элементы и принципы): учеб. пособие / В.П. Топалов, В.Г. Торский. – Одесса: Астропринт, 2008. – 84 с.
29. IMO model course.
30. IMO. Human Element Analysing Process to the IMO Rule-Making Process MSC/Circ. 1022, MEPC/Circ. 391

Допоміжна:

1. Басанець М. Г. Безпека життєдіяльності: Одеська національна морська академія. – Одеса, 2009. – 310 с.
2. Бендас Т.В. Психология лидерства: Учебное пособие. — СПб.: Питер, 2009. — 448 с.
3. Будиянский Н. Ф. Психология управления. – Одесса, 2002. – 205 с.
4. Виноградський М.Д., Виноградська А.М., Шканова О.М. Менеджмент в організації: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вузів. — К.: КОНДОР, 2004. — 598 с.
5. Виханский О.С. Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А. И. Наумов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономист, 2006. – 670 с.
6. Довгань Л. Є. Праця керівника або практичний менеджмент: Навч. посібник. - К.: "ЕксОб", 2002. - 384 с.

7. Занковський А. Н. Психологія делових відносин: Учебно-методический комплекс. – М.: Изд. центр ЕОАІ, 2008. – 384 с.
8. Кодекс торгового мореплавания України. - Одеса: Фенікс, 2002. -128с
9. Кредісов А. І. Історія вчень менеджменту: Підручник для вищих навч. заклад. –К.: Знання України, 2001. – 300 с.
10. Лукичева Л.И. Управление организацией: Учебное пособие. — 3-е изд., стер. — М.: Омега-Л, 2006. — 360 с.
11. Макашина И., Малиночка Э. Профессионализм менеджеров морского торгового флота и его отражение в образовании / И. Макашина, Э. Малиночка // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3: Педагогика и психология. – Вып. 5. – 2008.
12. Панасюк І. В. Людський фактор у формування безпеки праці людини/ І. В. Панасюк, Л. І. Микитенко, Н. С. Данилевич// Київський національний університет технології та дизайну, К., 2012. - № 2 (3). – с. 1 – 8.
13. Питерс Т. В поисках эффективного управления: опыт лучших компаний: Пер. с англ. – М.: Мысль, 1986. – 364 с.
14. Питерс Том. Основы. Лидерство. Вдохновляй, освобождай, достигай! СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2006. - 161 с.
15. Сикевич З. В. Социология и психология национальных отношений. СПб.: Издательство Михайлова В.А., 1999. - 203 с.
16. Соколова А. И. Социально-психологические основы управления производством на морском транспорте. Тексты лекций. – М., 1982. – 44 с.
17. Шарлай Г. Н. Матрос морского судна. - Владивосток, 2010. - 283 с.
18. Чернышев В. Ф., Канатов Ю. В., Ремнев А. П., Демидов Б. Г. Начальная подготовка по вопросам безопасности и инструктажу в вопросах и ответах. 3 части: учебное пособие. – Новороссийск «ГМУ им. адмирала Ф.Ф. Ушакова», 2006. – 155 с.

11. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Допускається використання будь-яких відкритих інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни.

1. Гріценко І.П. Етнокультурний стереотип як феномен культури: дис. канд. філос. наук: 09.00.04/Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. – Сімферополь, 2004. // <http://www.lib.ua.ru.net/diss/cont/29730>
2. Психологія праці. // <http://gzvon.pyramid.volga.ru/biblioteka/kafedra>
3. Резолюція ІМО А.868(20). // http://www.rise.odessa.ua/texts/A868_20e
4. Резолюція ІМО А.918(22). // <http://www.rise.odessa.ua/texts/A918>
5. Резолюція ІМО А.849(20). // [http://gfi.chat.ru/imo/A884\(21\).htm](http://gfi.chat.ru/imo/A884(21).htm)
6. Резолюція ІМО А.884(21). // [http://gfi.chat.ru/imo/A884\(21\).htm](http://gfi.chat.ru/imo/A884(21).htm)
7. Резолюція ІМО А. 772(18). // <http://sea-safety.ucoz.ru/index/0-85>
8. Резолюція ІМО А.850(20). // <http://docs.cntd.ru/document/901800775>